

Natuurvriendelijke oevers en biodiversiteit

KLM Open 25 mei 2023

ATKB

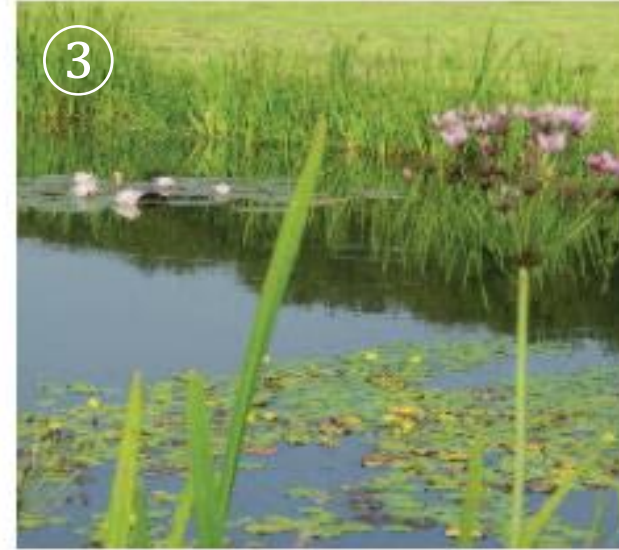
voor natuur
en leefomgeving

Inhoud

1. Wat is een natuurvriendelijke oever?
2. Waarom een natuurvriendelijke oever?
3. Ontwerp en aanleg
4. Beheer en onderhoud
5. Monitoring en evaluatie

1. Wat is een natuurvriendelijke oever?

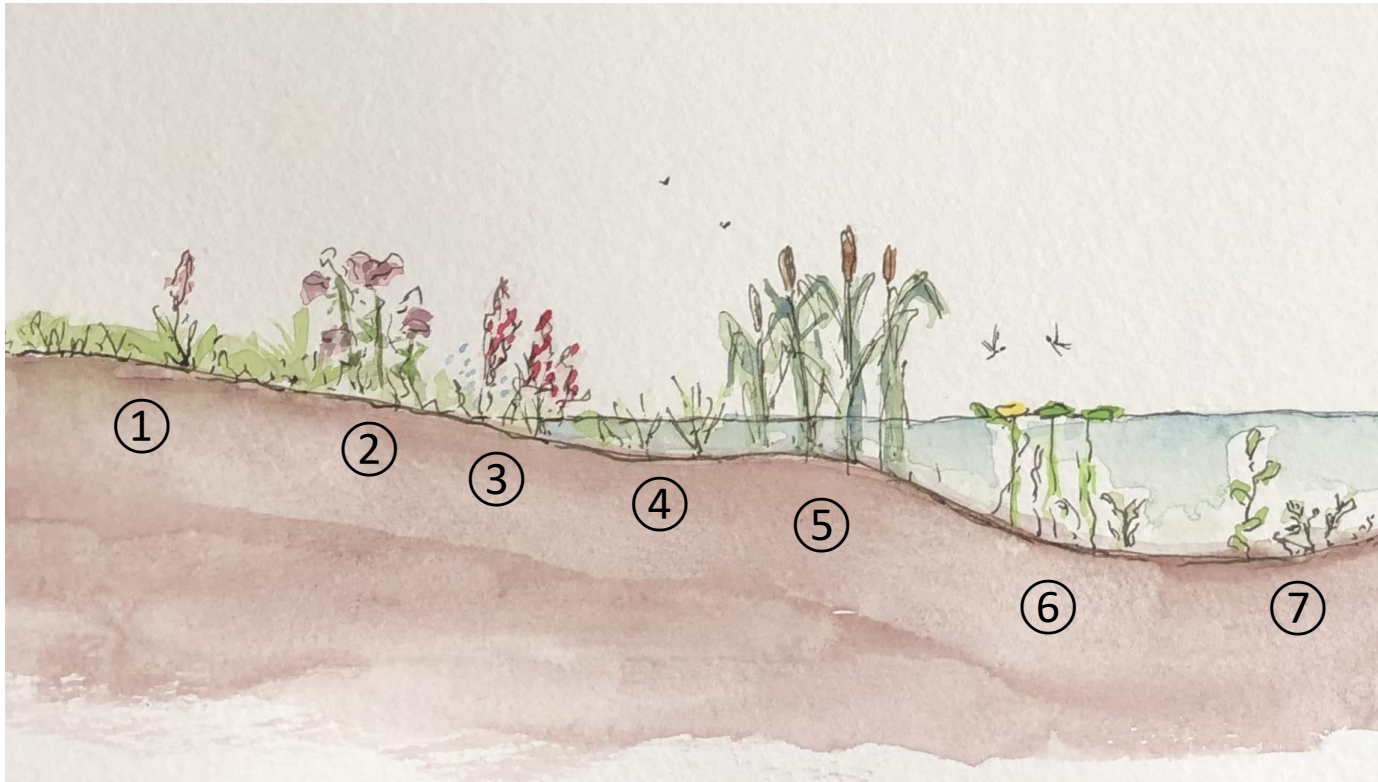

De natuurvriendelijke oever (NVO) is een door de mens ingerichte oever waarbij ontwikkeling van natuur, landschap en ecologie expliciet wordt gestimuleerd. Ruime definitie, in de praktijk breed scala aan soorten NVO's (Bron: Handreiking natuurvriendelijke oevers, STOWA).

1. Wat is een natuurvriendelijke oever?

Geleidelijke overgang tussen land en water met verschillende zones:

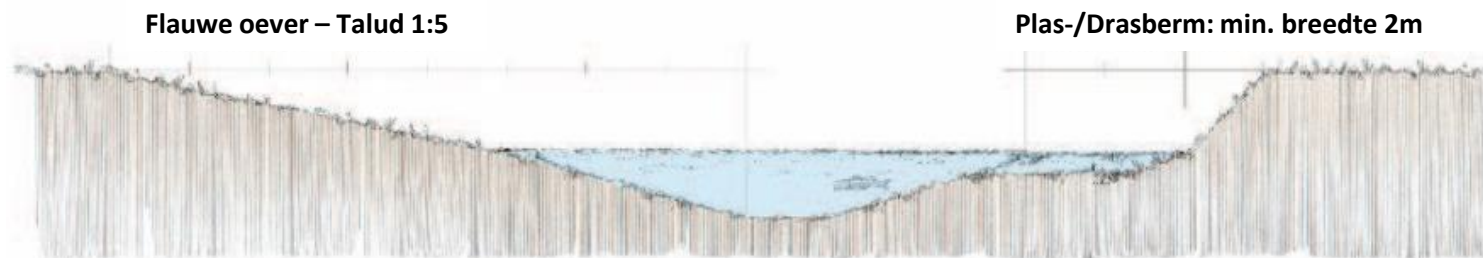
1. Bloemrijk grasland;
2. Vegetatie van vochthoudende grond;
3. Vegetatie van natte ruigtes (plas-dras);
4. Moerasplanten in ondiep water;
5. Moerasplanten in dieper water;
6. Drijfbladplanten;
7. Ondergedoken waterplanten.

3 typen natuurvriendelijke oever

- Flauwe natuurvriendelijke oever met oevertalud van 1:5;
- Plas-/dras oever met een minimale breedte van 2 meter;
- Onderwaterbak (als plasberm maar smaller).

Illustratie door Lucas Kukler.

2. Waarom een natuurvriendelijke oever?

- + Verhogen biodiversiteit
- + Verbeteren waterkwaliteit
- + Verhogen belevingswaarde
- + Vrijwel op iedere golfbaan mogelijkheden

+ Verhogen biodiversiteit

Hoge biodiversiteit door grote variatie aan biotopen.

Zone 1-3

Zone 4-7

Soorten oa afhankelijk van bodemsoort, watertype en voedselrijkdom.

+ Verbeteren chemische waterkwaliteit

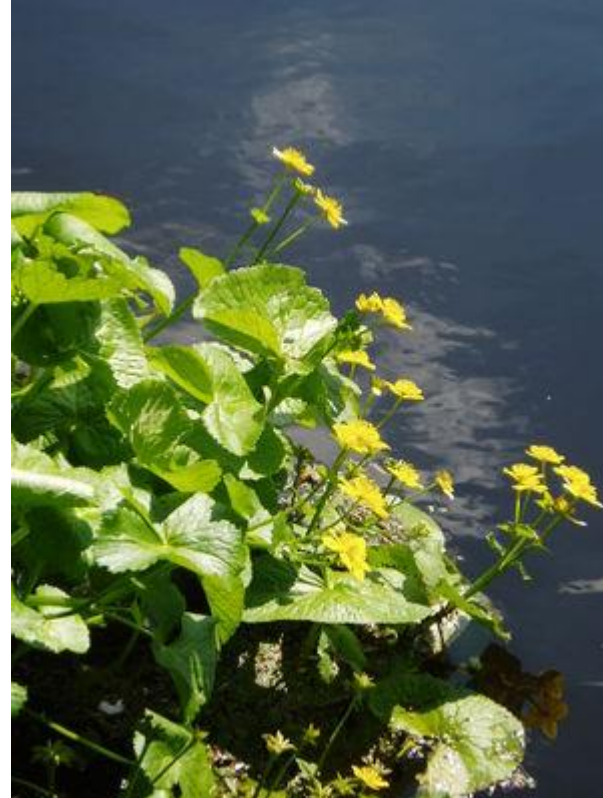
Met name helofyten zoals gele lis en riet (zone 5) spelen een rol in het vastleggen van nutriënten.

Helder water met meer waterplanten.

+ Verhoogde belevingswaarde

Breed palet aan bloeiende kruiden zorgen langdurig voor een mooi beeld

3. Ontwerp en aanleg

Ontwerpproces

Stap 1. Formuleren doelstelling

Combinatie van: verhogen natuurwaarden, verbeteren waterkwaliteit, verhogen belevingswaarde

Stap 2. Opstellen streefbeelden

Van meest naar minst natuurlijk: flauwe oever, plas-drasberm, onderwaterbak. Keus is onder ander afhankelijk van waterdiepte en bodemtype. Op veen is een flauwe oever lastig.

Stap 3. Belangenafweging

Andere eisen en belangen aan de oever in kaart brengen, oa speltechnische randvoorwaarden.

Stap 4. Inventarisatiefase huidige situatie

Oriëntatie, beschaduwning, bladinvall, golfslag, beheerbaarheid.

Het ontwerp

Ontwerpproces leidt tot een optimaal ontwerp, dat helder en concreet is zodat het uitgewerkt kan worden tot een bestek. Belangrijke onderdelen van het ontwerp zijn:

- Het profiel (minimaal 1:3);
- De ligging (op het zuiden, geen beschaduwing en bladinvall);
- Aanplanten vegetatie of natuurlijke ontwikkeling;
- Beheervoorzieningen (pad en te water laten maaiboot);

De aanleg

- Vergunningen;
- Goede communicatie;
- Goede omgang met de bodem;
- Juiste materieel (niet de zwaar).

4. Beheer en onderhoud

Essentieel voor goede ontwikkeling en in standhouding van de NVO.
Verschillende vormen:

- Dagelijks onderhoud (zoals opruimen afval);
- Regulier onderhoud (maaien en schonen);
- Groot onderhoud (baggeren en herprofilieren oever).

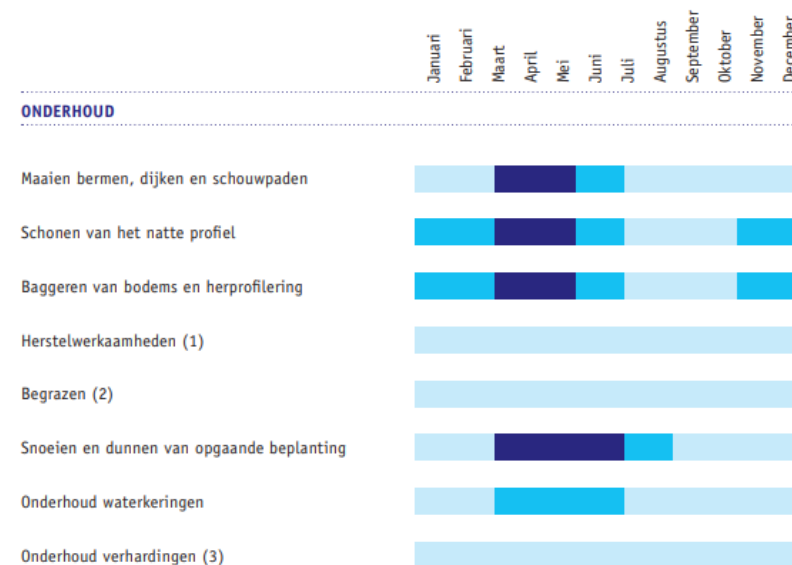

Algemene beheerprincipes

- Maaien en afruimen;
- Zo min mogelijk verstoring;
- Werken met gedragscode;
- Beheer afstemmen op lokale situatie;
- Faseren van de onderhoudswerkzaamheden;
- Juiste materieel.

(Bron: gedragscode beschermde dieren voor de Flora- en faunawet).

- Voorkeursperiode, met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten.
- 2e Voorkeursperiode: 'ja, mits'. Uitvoering met de nodige schadebeperkende maatregelen.
- 3e Voorkeursperiode: 'nee, tenzij'. Alleen in uiterste noodzaak en met de nodige schadebeperkende maatregelen.

Nat talud

ACTIVITEIT	MAAIFREQUENTIE	TIJDSTIP
Schonen van de watergang	Zo weinig mogelijk, bij voorkeur gefaseerd en maximaal 1 x per jaar	september-oktober
Baggeren van de watergang	1 x per 6 jaar, indien noodzakelijk vanuit afvoerfunctie	september-oktober
Baggeren van de plasberm	1 x 10-20 jaar	Tussen half juli en eind oktober
Uitkrabben van riet	1x 3-8 jaar	oktober tot half november

Bron: Water, Land en dijken

Droog talud

ACTIVITEIT	MAAIFREQUENTIE	TIJDSTIP
Maaien van bloemrijke ruigte, kleibodem	1 tot 2 x per jaar, bij voorkeur gefaseerd	september/oktober en evt nogmaals rekening houdend met de Gedragscode Flora en Fauna
Maaien van bloemrijke ruigte, veenbodem	1 x per jaar, bij voorkeur gefaseerd	november/december
Maaien van riet, oeververdediging	1 x per jaar, bij voorkeur gefaseerd	winter
Maaien van riet, geen oeververdediging	1 x per 4 jaar, bij voorkeur gefaseerd	winter

Vlak na inrichting soms ontwikkelbeheer nodig.

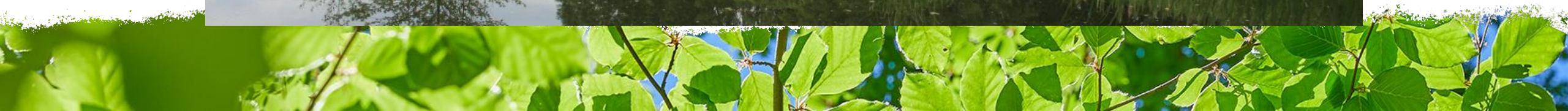

Bron: De Vlinderstichting

Rietdominantie

- Niet ecologisch meest wenselijke situatie;
- Jaarlijks maaien (eventueel met zomermaaien);
- 3-8 jaar uitkrabben om verlanding tegen te gaan.

5. Monitoring en evaluatie

- Monitoring gebaseerd op doelstelling;
- Wordt gebruikt om bij te sturen in beheer (of doel).

Meer weten of hulp nodig?

Handreiking natuurvriendelijke oevers STOWA

ATKB

Sjoerd van Donselaar

s.vandonselaar@at-kb.nl

06-45642503

